

NY VERDEN kampen for åndelig og moralsk opprustning

MOTSTAND MOT OPPBRUDD

Vekkelser er ikke noe kristne har eiendomsretten til. De er Guds storoppyddinger i foreldet tankegods og livsstil i et helt samfunn. Med oppbrudd og frigjøring for alle som vil.

Det er ingen vekkelser uten at solide forsvarsverker mot andre mennesker og miljøer, og mot Gud, rives ned. Der mennesker går inn for å forsvare etablerte skanser, blir lett fordommer og åndelig forkrøpling neste utviklingstrinn.

Oxfordgruppen kom som et godt uvær over landet, et uvær som ikke gikk så fort over som noen ønsket. Den traff tydeligvis menneskers og tidens behov på en helt spesiell måte. Med konsekvenser helt frem til vår tid.

Den største fiende av vekkelser er kanskje vår egen kjærlighet til status quo. Meninger, omgangsformer, mennesker vi kjenner. Alt vi er trygge på. "Det må gjerne bli forandring, bare ikke for mye." Men vekkelser er uvær. Vi kan komme til å mist både det ene og det andre vi holder kjært.

En advokat fra Libanon, kristen, som nylig var i Norge og deltok ved femtiårsjubileet, viste oss hva oppbrudd fra fastløste konflikter kan bety. Med fare for eget liv oppsøker han "fienden", muslimer, for å bygge broer av tilgivelse og forståelse.

Norge rives ikke i stykker av vold mellom politiske og religiøse grupper. Men det er nok av falske skillelinjer. Det er nok av murer, bygget med solide fordommer. Det skaper trangere og tryggere miljøer. Med gode vekstvilkår for skråsikkerhet og mindre gode for åpenhet og ydmykhet.

Det er ikke så vanskelig å forutsi hva som vil bli sagt fra skansetoppene i den norske meningsverden. Som regel opptrer de ventete personer med de ventete standpunkter. Det måtte bli sirkus etter Lørdagssirkus med sex. God norsk skyttergravskrig er i gang omkring PLO-kontor i Oslo. Farene ved statsformynderi eller privatisering males i sterke farger.

Vekkelser skaper uventede kamplinjer og kampfeller. Erkjennelsen av egen begrensning og svikt er en forutsetning. Likeså et møte med Guds tilgivelse og kraft. Da styrkes åpenheten for det nye, hvilken side det enn måtte komme fra.

TILBAKEBLIKK OG FREMTIDSSYN

Den 27. oktober 1934 kom Oxfordgruppen til Norge. Budskapet de brakte var livskraftig, også hvis en skal dømme etter mediadekningen og tilstrømmingen til det åpne møtet i Oslo et halvt århundre senere. Vel 500 mennesker fylte festsalen i Ingeniørenes hus. Talerne beskrev ikke et fortidsminne, men en opplevelse og kraft som er virksom i dem selv og i samfunnet i dag. De siste som kom til orde var tenåringer med en nordisk revy. Dette nummeret av "Ny Verden" blir i hovedsak et referat fra møtet og en sammenstilling av utsnitt fra pressen. Carl Fredrik Engelds åpningsforedrag og deler av et radioprogram i NRK følger med som vedlegg.

Programredaktør Lauritz Johnson:

For 49 år siden var min kone Birthe og jeg på bryllupsreise i Italia. Lykkelige og uansvarlige som sommerfugler. En dag fikk vi brev fra min bror som da var lege i Sauda. I brevet sto det at han og hans kone hadde vært sammen med en lokal Oxfordgruppe. De var blitt sterkt grepet og hadde sluttet seg til den, skrev han. Min reaksjon var: Jaså, så har også deres ekteskap gått i grøfta. Birthe og jeg var skjønt enige om at dette skulle vi holde oss langt unna når vi kom hjem til Norge. Ingen åndelige oxfordkrykker til oss.

Men vi kunne ikke unngå å legge merke til at min bror og hans kone hadde forandret seg. Legg merke til ordet "forandret". De hadde fått et nytt livssyn og en ny holdning. Det gjorde oss litt nysgjerrige, og tross alle forsetter om å tie dem ihjel, innlot vi oss i samtale med dem. Året etter tok vi vår beslutning. Det så faktisk ut som Oxfordbevegelsen var smittsom.

Folk kan spørre - ble dere egentlig så meget bedre mennesker enn oss andre? Er du f.eks. et bedre menneske i dag enn du var for 50 år siden? Jeg tror det ikke. Jeg har en sterk fornemmelse av at jeg er jeg, og du er deg. Omtrent som før. Men det er da heller ikke problemet. Om du er blitt litt mere bra eller litt mindre bra, det spørsmålet er irrelevant. Vil du og jeg leve på et mer forpliktende plan, "slik vi sprang i Guds tanke frem?" Og for å sitere Ibsen igjen: "At ei du kan, deg visst forlates, men aldri at du ikke vil." Det er aldri blitt satt som betingelse at en kristen må være et slags elitemenneske. Pau-

lus takker til og med for sin skrøpeligheit, for da blir jeg ydmyk, sier han, og Gud kan tale.

Det sies at en bevegelses levetid er maksimum 25 år. Det er forsåvidt hyggelig å minne om at Oxfordbevegelsens levetid nå passerer de 50. Men viktigere er det å spørre om hvorvidt bevegelsen kun har historisk interesse. Eller om den også har noe å gi i tiden som kommer.

På noen timer kan alt liv på jorden til det minste gresstrå utslettes. Takket være oss selv. Spørsmålet blir da: Tør vi som hittil blindt stole på atomforskerne, politikerne, leger og helsevesen, lærere ved skoler og høyskoler, alle som har makt og myndighet - tør vi blindt stole på at disse samfunnets støtter kan og vil sikre oss og våre barn og barnebarn en menneskeverdig tilværelse? Hvis ikke, tør vi da lage en åndelig og moralsk revolusjon i vårt eget og i andres liv, og i fellesskap arbeide på å få en ulykkelig menneskehet på fote igjen? Tør vi la være? Fins det noe alternativ? Det er det fundamentale spørsmål i dag.

Birthe Johnson:

Jeg tok min medgang som noe selvfølgelig. Mitt gode hjem, min utdannelse, mitt ekteskap. Da jeg ble gjort oppmerksom på min manglende takknemlighet, ble jeg oppriktig ulykkelig. Og bedre ble det ikke da jeg forsto at nettopp en slik medgang i livet forplikter. Og at jeg har et ansvar for andre, for mitt land, ja for hele verden. Da jeg skjønnte det, måtte jeg bare si ja til utfordringen.

Ansvar for verden begynner i det små. I lydighet mot det Gud vil vise oss når vi lytter til Ham. Og det spennende er jo at vi aldri vet hvor det fører hen. Ingen av oss kan alene forandre verden. Men alle kan vi gjøre noe.

Anne Birgitte Berentzen, tidligere rektor ved Barnevernsakademiet i Kristiansand:

Jeg vil trekke frem hva jeg lærte gjennom Oxfordgruppen om sammenhengen mellom oppdragelse og undervisning, og min egen livsførsel. Det kostet meg ofte kamp i praksis. Som for eksempel da jeg måtte ta opp et lån fordi jeg gjerne ville bygge hytte. Jeg oppga i banken at jeg skulle bruke det til studier. Jeg fikk lånet, men jeg hadde ikke noe glede av det. Det kom en tanke stikkende, ustanselig, i hvilken som helst situasjon: Du visste at du sto og løy. Du har ingen ting du skal ha sagt om ærlighet, hverken til små barn eller til studenter. Og det endte nokså snart med at jeg betalte lånet tilbake uten å ta det i bruk. Jeg fikk fred i min sjel, og styrke og klarhet i min undervisning.

Barn og ungdom må lære å velge og være ansvarlig for sitt valg etterhvert som de blir modne for det. Men det valget begynner i de voksne som har ansvar for oppdragelsen. Undervisning består først og fremst i at de etiske prinsippene som er forutsetning for rettferd og forsoning, blir praktisert av de voksne.

Keld Jørgensen, medlem av det utenrikspolitiske utvalg i det danske sosialdemokratiske parti:

Først en takk til Norge fordi dere brakte Oxfordbevegelsen så hurtig til Danmark. Det skjedde i løpet av få måneder.

Nyere historieskrivning nevner en rekke initiativ som sprang ut fra Oxfordbevegelsen under krigen i tredveårene og under den tyske besettelsen, og som fikk avgjørende betydning i Danmark. Ett eksempel er initiativet til å bekjempe arbeidsløshet med arbeid, kjent som LAB, Landsforeningen til arbeidsløshetens bekjempelse. LAB fikk tilslutning fra fagbevegelse, fra arbeidsgivere, fra landbruks- og kvinneorganisasjoner. Daværende statsminister Stauning uttrykte både sin egen og folkets takk for dette frivillige initiativ som formådde å få folk fra alle samfunnsgrupper til å arbeide sammen. Grupper, sa han, som inntil da nesten ikke hadde kunnet samarbeide om noe som helst. Gjennom LAB ble det tatt initiativ til en kampanje som skaffet 32.000 arbeidsplasser. Under krigen medvirket derved LAB til at mange danske unngikk å bli sendt til tvangsarbeid i Tyskland.

Advokat Ramez Salame, Beirut, Libanon:

En varm takk for de norske FN-styrkene i som er stasjonert i Libanon. Deres omsorg og offervillige nærvær holder håpet oppe hos oss selv når situasjonen kan være desperat.

Da krigen brøt ut for ti år siden, kjøpte jeg et gevær og sluttet meg til forsvaret av den kristne folkegruppen som jeg tilhører. Jeg angret ikke på det. Men senere ledet to begivenheter - møtet med en syrisk soldat og lesningen av et stykke i Bibelen - til en ny forståelse av at Gud har en større plan enn den kampen jeg var involvert i. Og jeg lengtet etter å bruke livet mitt for denne planen.

To tanker slo meg. Den første var: "Gi fra deg geværet" - hvilket jeg gjorde. Den neste, at jeg skulle oppsøke noen muslimske venner som bodde i den muslimske delen av Beirut. Med andre ord, krysse sonegrensen på et tidspunkt da dette var risikabelt. Jeg husker at jeg var så redd at den høyre armen ble lam i et par minutter da jeg kjørte gjennom veisperringene.

Forts. s.5

VÅRT LAND:

Oxfordgruppens viktigste virkning i Norge var at den slo inn dører i miljøer som i utgangspunktet stilte seg avvisende til kristen forkynnelse og en kristen livsstil. Konkret fikk den betydning for en del menighetsarbeid i de største byene, mest i Oslo. Den fikk innvirkning på det politiske miljø, ikke minst i Kristelig Folkeparti. I etterkrigstiden kom den til orde gjennom Vårt Lands spalter og ved dannelsen av kirkeakademiene.

En rekke kirkelige fora fikk tilført mennesker med store ressurser. En rekke av disse har dannet grunnlag for mye av det som i etterkrigstiden er blitt kalt "den nye kirkelige aktivitet". Wisløff peker i sin kirkehistorie også på det faktum at Oxfordgruppen bidro til å føre sammen personer som fikk avgjørende betydning for motstandskampen under krigen. Den kontakten som delvis ble opprettet på disse møtene kunne kirke-strateger som Berggrav trekke veksler på senere... Buchman og hans medarbeidere maktet å riste sammen mennesker fra høyst ulike miljøer slik at biskop Eivind Berggrav kunne skrive i Kirke og Kultur: "Gud ble levende. Det er blitt en ny atmosfære i landet."

Helge Kjøllesdal, 27.10.84

ARBEIDERBLADET:

Den vekt gruppen la på at man måtte begynne med seg selv, ble av noen feiltolket som en oppfordring til å privatisere sosiale problemer. Her var nok den heller svake forbindelsen til den norske arbeiderbevegelsen et handicap. Det var vel en følge av at det var Hambro, Høyres leder, som tok initiativet og la opp det første møte på Høsbjør. Et større innslag fra arbeiderbevegelsen hadde trolig fremmet en sterkere samfunnsmessig anvendelse av MRAs prinsipper.

I 1957 skrev en av Arbeiderpartiets ideologer, Aake Anker Ording, en 75-siders vurdering av forholdet mellom arbeiderbevegelsen og MRA. Den inneholdt både ris og ros til MRA, men i sin konklusjon skriver Ording: "Det er da viktig å slå fast at MRA ikke er en lukket infiltrasjonsbevegelse, men et åpent middel til kontakt til alle kanter, at dens program og arbeid i praksis hittil ikke er kommet i konflikt med arbeiderbevegelsens program og arbeid, og at medlemmer av arbeiderbevegelsen tvert om i MRA har funnet en ny stimulans til sin sosialistiske virksomhet."

AKTUALITET I DAG

Det er arbeiderbevegelsens fortjeneste at vi i dag har et velferdssamfunn med relativt stor grad av sosial rettferdighet. Men dette sam-

funnets problemer, fra manglende hjelp og beskyttelse for de svakest stilte til oppløsning i familielivet, har også en moralsk dimensjon. Oxfordgruppen/MRA har gjennom årene holdt fast på at absolutte etiske normer er en nøkkel til solidaritet. Sosialt fellesskap kan ikke ganske enkelt forordnes, det vokser fram hvor menneskene bryr seg om hverandre.

I dag er det vanskelig å ta opp moralske spørsmål uten å bli hengt ut som moralist. Vår arbeiderbevegelsen ta kampen om enkeltmenneskets holdning og livsstil like alvorlig som nødvendige forandringer i samfunnsstrukturene?

Jens-Jonathan Wilhelmsen, 27.10.84

AFTENPOSTEN:

Å reise en vekkelse var bare ett skritt på veien. Målet var å skape en ny verden av den kriseredne man stod oppe i. Under dette perspektiv skulle Oxfordbevegelsen noen år senere, like før krigen, videreutvikles i Moralsk Opprustning (MRA).

I Norge sprang det frem en falanks omkring Ronald Fangen, Eiliv Skard, Carl Fredrik Engestad, Erling Wikborg og flere i samarbeide med et miljø av pågående studenter. De tok opp en kulturkamp som det norske kristenfolket under pietismens ledelse hadde vendt seg bort fra. Dette arbeidet hadde en samlet karakter til etter krigen da gruppen tapte kampen om den nye avisen Vårt Land, og Ronald Fangen, den påtenkte redaktør, omkom i en flyulykke.

Penneføre motstandere var ikke sene om å latteliggjøre bevegelsen. De utmalte Oxford som en gruppe overklassemennesker som tilbragte sine møtedager med å være salige på førsteklases hoteller. Man skulle aldri nevne bevegelsens identifikasjon med grubearbeidere i Ruhr i den første harde tiden etter krigen og MRA-folks flerårige deling av deres kår, og deres arbeid i Calcuttas og Syd-Afrikas slum, i Kenyas konsentrasjonsleirer for Mau Mau, for farvede skolebarn i Little Rock, etc. etc.

Efter krigen gjorde bevegelsen også en bemerkelsesverdig innsats på en rekke arbeidsplasser i større norske bedrifter. Bevegelsen ble en pionér på bedriftsdemokrati og samarbeide etter rettesnoren "ikke hvem som har rett, men hva som er rett".

I 1960-årene døde Moralsk Opprustnings to ledende skikkelser, grunnleggeren Frank Buchman og Peter Howard. Og den bevegelse som hadde forsoning på programmet, ble selv utsatt for splittelse. Et initiativ, "Sing Out", brøt ut og tok ungdom og driftsmidler med seg. Men ånden fra Oxford-bevegelsen fortsatte under et

mere kollektivt lederskap etter at det verdensomspennende arbeidet en tid var satt tilbake.

Idag har bevegelsen faste sentra, foruten i Caux, også i en rekke andre europeiske land, eksempelvis i Sophus Lies gate i Oslo, i Brasil, Japan, Australia, Zimbabwe og et stort samlingspunkt for Asia i India under ledelse av Rajmohan Gandhi, Mahatma Gandhis sønnesønn.

Arbeidet foregår nu i mer stillferdige og nøkterne former. Man har visstnok lært av fortidens feil, blant annet den ikke å ta munnen for full.

På den annen side er verdifulle trekk ved bevegelsens funksjon og historie fortsatt neglisjert. Dens evne til å rense luften og klargjøre aggressive parters motiver i situasjoner på randen av vold og sammenbrudd, er stadig høyst aktuell. Hva den har formidlet av åndelig bekræftelse for "opplevelsesorienterte" mennesker - også i kresne intellektuelle - i alle verdensdeler, er kjensgjerninger som heller ikke kan måles eller veies.

Det er grunner for å hevde at verden ville ha vært et enda verre sted uten MRAs innsats av uselviske medarbeidere fra alle raser og samfunnslag.

En del arbeide synes å ha vært feilrettet og forgyves. Men også tvers gjennom dette har det stundom i MRA-sammenheng realisert seg visjonsglimt av et klasseløst samfunn, av en menneskehetens familie, som møter et dypt behov i tiden.

Erik Egeland, 26.10.84

DAGBLADET:

Mange gode mennesker vendte i oppriktighet sitt hjerte mot Gud etter anbefaling fra Buchman, utvilsomt. Betydningen av den personlige vekkelse kan for den enkelte ha vært stor, ja inngripende.

Men som sosialt og politisk fenomen, som bølge der vannmassene uvegerlig jager med seg grums fra dypere kulturlag, bæres Oxfordbevegelsen av en patetisk naivitet, hvis revolusjonerende varighet var dømt til å bli flyktig som toppens skum.

Hans Fredrik Dahl, 29.10.84

DRAMMENS TIDENDE OG BUSKERUD BLAD:

Det å vurdere en åndelig og moralsk bevegelses effekt på et samfunn er like enkelt som å fylle frisk luft i et badekar. Umulig, men verd et forsøk.

For eksempel: Ville Modum Bads Nervesanatorium blitt virkelighet uten Oxfordgruppen? I de mange år Nervesanatoriets styremøter ble holdt i mine svigerforeldres hjem, fant jeg at et flertall av styremedlemmene hadde røtter i gruppebevegelsen.

Nylig spurte jeg Gulbrand Øverby hvilken betydning hans og Else Marie Skards engasjement i Oxfordgruppen/Moralsk Opprustning har hatt for deres initiativ til og forming av Misjon bak Jernteppet. Svaret er klart - det ville ikke ha vært noen Misjon bak Jernteppet uten det. For noen år siden fikk AA-bevegelsen (Anonyme Alkoholikere) utgitt en bok om sitt arbeid på Dreyers forlag. I forordet leser vi: "Den gnisten som skulle flamme opp i den første AA-gruppen, ble tent i Akron, Ohio, i juni 1935 under en samtale mellom en aksjemegler fra New York og en Akron-lege. Seks måneder tidligere var aksjemegleren blitt kvitt sin drikketvang ved hjelp av en plutselig åndelig opplevelse etter et møte med en alkoholikervenn som på den tiden hadde vært i kontakt med Oxfordgruppebevegelsen."

Einar Engebretsen, 10.11.84

FÆDRELANDSVENNEN:

Den menneskelige faktor er avgjørende når en diskuterer forutsetningene for utvikling.

At dette budskapet kommer fra en sentral person i bevegelsen Moralsk Opprustning er ikke egnet til å overraske noen. At den samme mannen har vært en sentral britisk utenrikspolitiker i etterkrigstiden stemmer ikke like godt med vårt bilde av en stormaktspolitiker. Archie Mackenzie som denne uken har besøkt Kristiansand, er først og fremst kjent for sitt arbeid som Edvard Heaths høyre hånd under utarbeidelsen av Brandt-rapporten.

- Sier Brandt-rapporten noe om moral?

- Jeg var svært glad for at det var enighet om et avsnitt som understreket at "uansett hvor kloke planer vi har for å bedre menneskenes sosiale og økonomiske kår, så vil de gi små resultater dersom kampen ikke kjempes parallelt i nord og i sør, kampen for å frigjøre menneskene fra avlegse ideer, fra snevre nasjonale interesser og fra nedarvede følelser og fordommer. En ny økonomisk verdensorden vil kreve menn og kvinner med en ny mentalitet og en videre horisont...."

Dersom nøkkelpersoner på den verdenspolitiske arena fikk et nytt syn på livet i den forstand at de var villige til å etterleve verdier som ærlighet og uselvskhet, tror jeg barrierer ville brytes, is ville smeltes. Jeg har utallige eksempler fra mine mange år som diplomat på at et menneske i kraft av sin moral kan påvirke holdninger og avgjørelser i stormaktspolitikken, avslutter Archie Mackenzie, i seg selv et levende eksempel på at Oxfordbevegelsens ideer fortsatt har gjennomslagskraft.

Andreas Aase, 7.11.84

OXFORDGRUPPENS RINGVIRKNINGER I KULTURLIVET I 30-ÅRENE OG LINJENE FREM TIL DAGENS SITUASJON

Forfatteren Carl Fredrik Engelstads innlegg ved festmøtet 27. oktober 1984:

Da Oxfordbevegelsen kom til Norge høsten 1934, skjedde det en eksplosjon. Fra og med housepartyet på Høsbjør var Oxford det store tema. Avisene bragte side opp og side ned. Kirker og møtelokaler var fulle når Oxford var på tapetet. På Chat Noir fleipesang Einar Rose at "Jeg har kjøpt ei oxford-bukse og har slutta med å jukse." Og debattene gikk glødende både for og imot på alle bauer og kanter.

Mange har spurt hva som var bakgrunnen for dette enorme engasjement, - denne fullhertede hengivelse på det ene hold, og denne forbitrede og ofte karrikerende motstand på det annet.

Oxfordbevegelsen gikk rett inn i en tidssituasjon som preget de fleste tenkende mennesker. Det var ikke bare en politisk urolig tid med store sosiale problemer og konflikter og en stadig mer truende internasjonal situasjon, det var også i høy grad de ekstreme ideologiers tid. Bare 16-17 år var gått siden den russiske revolusjon, og mange stirret stadig med nærmest esjatalogiske forventninger mot Sovjet - det var før Moskva-prosessene i 1936 og 37 kom som den store avsløring av systemet. 1934 var bare ett år etterat Hitler hadde overtatt makten i Tyskland. Fascismen spredte omkring seg en atmosfære av uhyggemett uro.

De vestlige demokratier var preget av en dypt ulystbetonet indre usikkerhet, en følelse av at alle etablerte holdepunkter vaklet. Noen få røster løftet seg varslende og manende fra den kjempe humanismens leir, en Thomas Mann nede i Europa, en Par Lagerquist her i Norden, men ellers var etterkrigstiden stort sett preget av at den første verdenskrig hadde skutt den europeiske selvtillits- og fremtidsoptimismes bastioner sønder og sammen. Det økonomiske krakket i slutten av 20-årene hadde gjort stemningen enda dystre, på mange hold likefrem desperat. Den enkelte var kastet tilbake på seg selv og sine egne ressurser, store eller små, og kværnet under psykoanalysens stjernebilde omkring sine egne uløste problemer, med øyne og ører stoppet til for hva som foregikk rundt dem. Og samtidig kunne det under alt dette merkes en religiøs uro, en søken etter holdepunkter, etter holdbare verdier.

Rett inn i dette kom Oxfordbevegelsen. Med et vekkelsens vær, med sterke og direkte personlige utfordringer, med sine absolutte krav, og samtidig

med sine visjoner, sitt håp, og sin kristne trostillit, som gjaldt både den enkeltes personlige liv og landenes og verdens liv. Et kristent budskap hvor erkjennelse, bekjennelse, forløsende tilgivelse, fornyende fellesskap og visjonær handling smeltet sammen, og hvor appellen så å si sprengte alle tilvendte forestillinger og tegnet bildet av en kristen verdensrevolusjon.

"En kristen verdensrevolusjon" ble også tittelen på den første norske boken om Oxfordbevegelsen, utkommet forbløffende kort tid etter Høsbjør og skrevet av den mann som - uten forkleinelse for noen - vel står som den mest sentrale, mest samlende av de norske som spontant sluttet seg til bevegelsen, Ronald Fangen. Det er riktig og nødvendig å stanse litt ved ham her, også fordi hans utvikling på flere måter er typisk for mange av de personligheter som ble trukket til bevegelsen.

GJENNOMBRUDD

Fra sin bråmodne ungdom hadde han orientert seg rastløst i tidshendelser og kulturstrømninger og opplevd verdisammenbruddet i kjølvannet av verdenskrigen. Som journalist, kritiker, tidsskriftredaktør og forfatter hadde han vært fortrolig med alle tidens politiske, ideologiske, sosiale, psykologiske og spiritualistiske løsningsforslag. Gjennom sine romaner og essays hadde han etter hvert søkt seg nærmere en kristen livsforståelse. Men da enten som intellektuell refleksjon, eller gjennom den vage uro og demrende erkjennelse hos sine diktete skikkelser i deres ensomme krisestunder - lengsel og tanke mer enn levet liv.

For ham ble møtet med Oxfordbevegelsen et voldsomt nedslag på to sentrale punkter. For det første, en konkret og uforbikommelig utfordring til hans eget liv, på et annet plan enn det reflekterende og spekulative. Og for det annet, for denne utpregede individualist et gjennombrudd til et medmenneskelig fellesskap, både på det personlige plan og i hans engasjement utad. Ut fra denne dyptgripende opplevelsen var det at han, ut fra sin rikt fasetterte personlighet og sitt vide utsyn kulturelt og politisk, kom til å bli retningssnivende, ikke bare for bevegelsens videre arbeid i Norge, men også for de kulturelle breddevirkninger som siden skulle følge i dens spor.

En mann som Fredrik Ramm, berømt og omstridt journalist, fant det samme svar som Fangen på en

religiøs søken han i en rekke artikler hadde gitt uttrykk for, og kastet seg med hele sitt vivase temperament og etterhvert virkelig visjonære begavelse inn i bevegelsen.

På universitetet ble det røre. Kristendommen var jo på det nærmeste avskrevet i intellektuelle kretser, sett på med forakt av fremskrittstroende positivister og av velmeriterte etterplaprerer etter et allerede forlengst frynset verdensbilde. Men også av skarphjernede dialektikere, som hos Marx og Freud hadde funnet det avgjørende belegg for at religion enten var opium for folket, eller en kompleksbefengt illusjon. Det hadde det siste tiåret vært få røster blant vitenskapens augurer som løftet seg for å motsi disse profetene på en slik måte at det hørtes utenfor det teologiske fakultets vel tillukkede dører. Nå skjedde plutselig det oppsiktsvekkende at en håndfull fremstående vitenskapsmenn innen forskjellige fakulteter sto frem med en åpen tilslutning til Oxfordbevegelsen.

For mitt eget vedkommende opplevde jeg hvordan klimaet både i den høyere skole og i studenterverdenen forvandlet seg radikalt. Ikke sånn å forstå at Oxfordbevegelsen slo igjennom over hele linjen. Ivert imot ble den for en stor del møtt med skepsis og avvisning. Men poenget er at det plutselig ble mulig å drøfte religiøse spørsmål på fullt alvor og på bred basis. Arnulf Øverlands berømte foredrag fra året før: "Kristendommen, den tiende landeplage", hadde lagt seg som et vått ullteppe over enhver alvorlig ment religiøs diskusjon. Men så opplevde vi i og med Oxfordbevegelsens komme, plutselig en forrykende religiøs debatt, og for en stor del på helt nye premisser. Og med kristne akademikere på angrepssiden, både i studentersamfunnet og i de forskjellige andre studenteforeninger, - voldsomme motsetninger ofte, javel, men hele atmosfæren var blitt en annen.

Hva kirken angår, fikk Oxfordbevegelsen et meget bredt nedslagsfelt. Svært mange prester, og også frikirkelige forkynnere som Albert Lunde, opplevet Gruppebevegelsen og dens budskap både som en utfordring og som en forløsning og en bekreftelse, det ble ryddet ettertrykkelig opp på mange slags avstengte mørkeloft der. Og dertil kom i mange menigheter et liv og en aktivitet som knapt noen hadde tenkt seg muligheten av.

MOTANGREP

Men naturligvis - det ville gi et fullstendig skjevt bilde å hevde at her var det bare et seierstog som dro frem. Meget langt fra det. Oxfordbevegelsen støtte på motstand på nært sagt alle fronter. Dels i form av stum og steil avvisning, dels som flir og latterliggjørelse, dels som intellektuell skepsis, dels som teologiske beten-

keligheter til høyt over kalosjene. Men også som virkelig harde og forbitrede motangrep, og mest artikulert innenfor kulturlivet. Dels som en bastant avvisning av alt som hadde med kristendom å gjøre, og da naturligvis særlig en så pågående og utfordrende og på mange måter pretensiøs kristendomsform som denne. Men også som politisk begrunnet avvisning. For her kom en bevegelse som ikke bare usurperte den hellige og ukrenkelige betegnelsen "revolusjon", men dessuten snudde selve revolusjonsideologien 180 grader rundt. I stedet for skjerpede motsetninger, uforsonlighet, klassekamp - vilje til dialog, brobygging, samarbeide. For mange sto det som å tukle til klare linjer og tåkelegge reelle motsetninger som måtte få lov til å leve seg konsekvent ut. Og fra venstreradikalt hold ble det hevdet hardt og presist - om enn aldri så misvisende - at Oxfordbevegelsen var arbeiderbevegelsens fordekke men ikke destomindre uomtvistelige og farlige fiende.

Motstanden fortettet seg ut gjennom tredveårene og kom kanskje aller klarest og mest samlet til uttrykk i boken "Oxford og vi" fra 1939, en samling artikler skrevet av 13 nordiske forfattere, alle med tungtveiende navn: Fra Norge folk som Helge Krog og Axel Sandemose, fra Danmark Martin Andersen-Nexø og Lech Frischer, fra Sverige Eivind Johnson og Wilhelm Moberg, for å nevne noen. Det blåste friske vinder.

GRENSESPRENGENDE

Når denne boken kom ut på nordisk basis, så var det fordi Oxfordbevegelsen i de nærmeste årene etter 1934 med utgangspunkt i Norge også slo til i de andre nordiske land, og skapte et virkelig nordisk fellesskap med langsiktige virkninger. La oss ikke glemme at det den gang fantes visse påtagelige spenninger, ikke minst mellom Danmark og Norge etter den opprivende Grønlandssaken, som var blitt avsluttet ved internasjonal dom året før Gruppen kom til Norge. Fredrik Ramm, som hadde vært en av de steilleste på norsk side der, gjorde en helhjertet og ydmyk innsats for å rydde opp i den misstemningen.

Det kunne nevnes mange kjente navn i denne nordiske sammenheng, men gruppebevegelsen omfattet først og fremst tusener på tusener av mennesker som gjorde sin alminnelige daglige gjerning, og som gjennom sitt møte med bevegelsen hadde fått en ny mening med og en ny holdning i sitt liv, og også opplevet et fellesskap som sprengte alle konvensjonelle grenser og skapte en følelse av varm og positiv tilhørighet.

UVÆRSSKYENE SAMLER SEG

Ut gjennom 1930-årene samlet de politiske uværsskyene seg stadig tettere. Den internasjonale

stemning ble amper og fryktbetonet; Moskvaprosesene, Italias Etiopia-overfall, den spanske borgerkrig, den stadig råere brutalitet i et vilt opprustet nazi-Tyskland skapte en lammende følelse av avmakt på mange hold. Og tvang også mange innen gruppebevegelsen til et stadig mer fordypet Kristus-forhold, etterhvert som drømmen om en kristen verdensrevolusjon fikk et mer og mer utopisk skjær overfor dette truende Harmageddon. Også i denne sammenheng er det naturlig å nevne Ronald Fangen og Fredrik Ramm, både på grunn av den fordypende innsats de gjorde i årene umiddelbart før krigen, og fordi nettopp dette fordypede og inderliggjorte Kristus-forhold ble en indre samlingskraft i de lidelser som fulgte for dem da krigen kom. Ronald Fangen fengslet, Fredrik Ramm dømt til livssvarig tysk tukthus. Uforglemmelige vitnesbyrd avla de begge under disse prøvelsene, som for Fredrik Ramms vedkommende ble en prøvelse til døden. Velsignet være deres minne.

NY MOBILISERING

Og nu, femti år etter? Dette er ingen god tid å leve i, selv om vi kan skilte med fremskritt på både på det ene og det annet område. En angst og en uro møter oss på så mange hold, det dreier seg naturligvis om atomtrusselen, men såvisst ikke bare den. Det er som det svirrer giftbasiller i atmosfæren, både bokstavelig og overført. Jeg behøver ikke her ramse opp hele skalaen av problemer, fra naturforurensning og overbefolkning til narkotika, vold og kriminalitet. Vi blir proppet med dem hver eneste dag hvor vi snur og vender oss. Men som regel er det likevel mest overflaten vi ser, - under den fornemmer vi stadig sterkere en uhyggelig tomhet og mangel på mening. En forvirret relativisering av alle verdier. En fortvilet famling etter livssurrogater, en mangel på andre kjernepunkter. Det er som vi lever i et åndelig og kulturelt og moralsk vakuum hvis gjenlyd slår tilbake til oss som fra en tom brønn. En gjenlyd som forsterkes av det opphakkede og for en stor del forsøplede mediabrák, som hele tiden forsøker å overdøve men i steden tvert i mot er med på å stimulere angsten, hjelpeløsheten, foveringen.

Finnes det noe svar til dette? Finnes det noe som kan skape håp og tro, skape kjærlighet, fellesskap, skape ærlighet, tillit, skape visshet om at noe nytter tross alt?

Det var slike impulser Oxfordbevegelsen ga så uendelig mange den gang. Og virkningen av det har på mange vis strakt seg gjennom alle de femti årene som ligger imellom. Men er det nok? Vi kan ikke skru historien tilbake. Oxfordbevegelsen kom hit i en bestemt tid og fikk sitt preg av den. Vår tid er på mange måter en annen.

Men under overflaten er den allikevel den samme, fordi de dypeste grunnkrefter i det menneskelige sinn alltid er de samme, både de positive og de negative. Og nu om noen sinne trenger vi en vekkelse i ordets mest egentlige betydning: En oppvåkning fra bevisstløsheten og handlingslammelsen. En Kristus-sentret, inderliggjort men samtidig visjonær bevisstgjøring og handlingsvilje.

Ett sted må det begynne!

PROGRAM OM MORALSK OPPRUSTNING

Ved Helene Freilem Klingberg, NRK

Et 25 minutters radioprogram om Oxfordgruppen og Moralsk Opprustning den 28. oktober brakte intervjuer med rektor Stephan Tschudi, høyesterettsadvokat Erling Wikborg, forfatteren Carl Fredrik Engelstad og journalist Guri Ulfstad. Vi gjengir utdrag av programmet:

Programleder:

- Det var noen begreper som sto sentralt i Oxfordgruppen. Ett av dem var "sharing" - å dele med hverandre konkrete synder, og det andre "de fire absolutter" - absolutt ærlighet, renhet, uselviskhet, kjærlighet. Kunne det ikke lett bli moralisme?

Rektor Stephan Tschudi:

- Hvis du med moralisme tenker på denne vanlige betydningen av noe surt og trangt og dømmende, så var det ikke noe av det. Men når vi tenker på denne gamle sammenstillingen liv og lære, teori og praksis, så er det klart at vekten lå på livet, og på praksis, det er riktig. De var opptatt av en vei å gå, og der spilte jo et annet begrep en vesentlig rolle, nemlig "ledelse", guidance, at Gud ville si til en direkte hva skal jeg nå gjøre. Når det gjaldt deling, så tror jeg dette kanskje var det aller mest positive ved bevegelsen, for det førte til en åpenhet og et fellesskap som jeg opplevet som nokså enestående. Et sterkt fellesskap, og en frigjøring som jeg skulle ønske det hadde vært mere av i kristelige kretser.

- Det kom angrep på bevegelsen blant annet fra indremisjonshold, man påpekte uklar lære og ingen klar front mot liberal teologi?

- Det henger sammen med det jeg sa, at de ikke var opptatt av teorier men av praksis, og slik innbyrdes teologisk polemikk ble ganske enkelt avvist - de ville ikke ha noen diskusjon. Hvis du spurte: "Hva mener du om jomfrufødselen," svarte man kanskje - "når løy du sist?" Man gikk altså til angrep i steden for, på det rent praktiske område, så noe teologisk oppgjør ble det jo altså ikke. Men de fleste av dem som ble vunnet hadde en etter mitt skjønn enkel barnetro. Bibelen sto sentralt, man kjente seg igjen i evangelienes beretninger og brukte Bibelen som en veiviser.

Programleder:

- Hva var grunnen til at Oxfordgruppen vant så stor gjenklang i midten av 30-årene, Carl Fredrik Engelstad?

Forfatteren Carl Fredrik Engelstad:

- Jeg tror det har en sammenheng mellom den understrekningen av det personlige i samfunns- og kulturlivet. For enten hadde man tidligere vært veldig opptatt av det personlige rent individualistisk, eller så hadde man satset helt på den sosiale og politiske debatt. Og her kom da Oxfordbevegelsen med en utfordrende kristen syntese mellom disse to tingene: en personlig holdning og sosialt og politisk engasjement.

Programleder:

Den kjente Oslo-advokaten Erling Wikborg, senere stortingsmann, hadde på den tiden ingen kontakt med kirke eller kristendom, men havnet på et Oxfordmøte. "Det ble et vendepunkt for meg," forteller Wikborg, som fyller 90 år om noen dager, men fremdeles er ... preget av vilje til oppgjør, til å se sannheten om seg selv og om Gud, men samtidig med smittende glede og frimodighet.

Erling Wikborg:

- Jeg opplevet det som min gamle venn Albert Lunde sa en gang da han og jeg holdt preken for fangene på Botsfengslet sammen, at "Gud er der alltid, vi kan bare ikke se ham fordi syndene våre skygger. Begynn å arbeide med dine synder, så skal du få se mer og mer av Gud." Da sannheten om meg selv kom frem, og jeg kom inn i et sant forhold til alle mine medmennesker, også de som sto meg nærmest, fikk jeg en ny frihet og troen kom av seg selv. Siden er Gud blitt levende for meg hver eneste dag av mitt liv, og nå er det 50 år siden det begynte.

- Du drev eget advokatfirma på den tiden. Senere kom du også med i politikken og du satt i tre

perioder for Kristelig Folkeparti på Stortinget. Hva betydde Oxfordbevegelsen for deg i ditt politiske arbeid?

- Jo, det var derfor jeg kom inn i politikken. Jeg hadde aldri drømt om å gå inn på Stortinget, jeg var 51 år gammel den gangen dette hendte, men jeg gikk inn og jeg forsøkte etter hvert å virkeliggjøre det Gud har sagt om vårt liv gjennom Bibelen. Det kan hende vi tok feil enkelte ganger, men det får nå være som det være vil. Det var i ethvertfall det som var vårt ønske, var drivkraften i alt vårt arbeide og er det den dag i dag. Jeg kan bare si at mitt liv ble totalt forandret høsten 1934 og at jeg fikk et rikere og bedre og lykkeligere liv enn jeg noen sinne hadde drømt om.

Programleder:

- Er det mulig å trekke noen linjer fra MRA slik det arbeider i dag og tilbake til Oxfordbevegelsen og de idealer som sto høyt den gang?

Journalist Guri Ulfrstad:

- Egentlig er det jo ingen forskjell, annet enn navnet. Fordi det helt fra begynnelsen var en parole for Oxfordgruppen at vi skulle forandre verden. Det skulle være en kristen verdensrevolusjon. Frank Buchman talte om "vekkelse, renessanse, revolusjon". Han så det som en helhet, og de som kom med, ble trent til å tenke i disse banene. Den gangen var det kanskje mer vanlig med en kristendom på det personlige plan, at troen hadde personlig betydning. Men Oxfordgruppen kom inn og sprengte den grensen og ga et troende enkeltmenneske ansvaret for sin nasjon og for internasjonale spørsmål.

Forfatteren Ronald Fangen (Sitat fra 1937 som var med i programmet):

- Jeg vet ikke hva gruppebevegelsen kan komme til å utrette i det internasjonale, politiske og sosiale liv. Det hører heller ikke inn i dette foredrag å snakke om hva den har utrettet, hva Gud har brukt den til også på dette område. Men jeg vet at hvis overhodet noe skal skje, da vil det skje på denne måten. Dette laget, den veldige flokk av mennesker som arbeider utrettelig rundt omkring i verden og som går fra land til land med det samme budskap om kristen livsforvandling og om kristen enhet, er for meg selve den økumeniske bevegelse i bevegelse. I kamp med virkeligheten. I nærkamp med mennesker og problemer. Jeg tror ikke at noen kristen bevegelse, vekkelse har hevdet den kristne enhetsforpliktelse så klart og konsekvent på alle områder av livet, også i forholdet mellom nasjoner og raser.

KIRKE OG KULTUR:

Oxford i Norge betydde i særlig grad en pres-tevekkelse. De glade bekjennere i teamet gikk friskt løs på verdige representanter for geistligheten under motto: Take nobody for granted. Om du er aldri så mye prest - lever du som en kristen? Hvordan er forholdet til kolleger, til penger, sex osv.? Og hvor mange har du omvendt?

Det ble en smertefull prosess med ydmykende innrømmelser. Men samtidig en stor lettelse for mange som inderlig godt visste at det ikke var i orden med dem, og som nå så en ny vei åpne seg for dem. En del teologiske stridshingster måtte også bite i gresset og ble forvandlet til fredelige lam. Og det vokste frem et nytt fellesskap mellom prester. Ikke uten grunn er det blitt pekt på den betydning dette fikk for det gode samhold under okkupasjonen.

Vi hører mer om grupper enn noensinne. (Store Norske Konv.leksikon har 16 oppslagsord som begynner med gruppe - !) Men hender det noe i disse mangfoldige gruppene som i kvalitet og betydning kan sammenlignes med det som skjedde i oxfordgruppene etter en stille stund? og hva med misjonsgløden, visjonen? Vi er blitt tolerante og så fylt av forståelse at vi holder oss meget lavt. Oxford buste på med en smal, men effektiv psykologi og presenterte klare valg. Vi har lært sosiologi og kan nok så kvikt pulverisere alt som heter vekkelse.

Vi kan ikke gjenopplive denne vekkelsen, like lite som noen av de andre vekkelsene som har gått gjennom kristenheten med håp og glede og nytt liv. Men om det begynte å ulme inni et og annet sinn: Det kan bli annerledes, og det må begynne med meg - da ville gamle oxfordfolk kjenne seg som sirkushester når de lukter sagmugg.

Stephan Tschudi, i hefte 7/8-1984

VÅRT LAND:

Mennesker må oppdage sine muligheter i en verden hvor kløften mellom enkeltmenneskets avmakt og systemets makt bare øker.

For mange av oss fra en yngre generasjon som gikk på skole og universitet rundt 1968, ga Moralsk Opprustning en vilje til å kjempe for forandring som holdt da de politiske drømmebygningene etterhvert raste sammen i sytti-årene. Vi hadde funnet et verdensansvar og en selv-innsikt som hjalp oss å holde stand mot ego-bølgene. Vi har funnet en tro og et håp som lyser i skyggen av atomtrusselen i 1984.

Moralsk Opprustning er ikke noe selvforbedringsprogram som alternativ til frelse og frigjøring i Kristus. Bare Guds kjærlighet kan sette mennesker virkelig fri. Men i en tid da syndsbegrepet er så tåkelagt, trengs det sterke

vinder for å gi oss noen som helst sikt og klarhet. Derfor vekten på det absolutte ved Guds bud. De er til for å gjøre syndserkjennelse og oppgjør mer konkret, og dermed tilgivelsen mer rell.

Bjørn Ole Austad, 26.10.84

FOLKETS FRAMTID:

- Frank Buchman var min nære venn. Jeg har aldri truffet et menneske som var så fri og tent for en sak. Når han stod overfor et annet menneske hadde man følelsen av at han la alt annet til side og at det var bare dette ene mennesket som betydde noe.

Fra et 90-årsintervju med Erling Wikborg 2.11.84

Tilbakeblikk -

Forts. fra side 2

I fjor vår reiste 27 av oss, muslimer og kristne av forskjellige grupperinger som tildels lå i strid med hverandre, til Kypros for å møtes under samme tak og snakke om landet vårt. Det var tidspunkter da vi nesten ga opp. Men noen av oss beklaget feilgrep, arroganse og kriminelle handlinger, og uttrykte vilje til å gjøre dette godt igjen. Det ga oss ydmykhet til også å kunne snakke om vår egen frykt, og en ny forståelsens og håpets ånd ble født. Denne prosessen er blitt videreført i Caux, hvor det har vært en rekke libanesere fra forskjellige grupperinger. En større gruppe av oss møtes igjen i Libanon i midten av november.

Prost Inge Mannsåker :

Jeg var student da jeg hadde mitt første møte med Moralsk Opprustning. Et møte så nærgående at jeg valgte å tilbringe åtte år som heltidsarbeider før jeg gjorde teologien ferdig og ble prest i den norske kirke. Og jeg vil si at bedre praktikumsutdannelse for mitt framtidige arbeid kunne jeg neppe ha fått.

Hvordan gikk det til at en kristen bevegelse med utgangspunktet i Frank Buchmans sjelsettende erfaring av den korsfestede Kristus, at denne bevegelse med tiden åpnet dørene for mennesker fra andre religioner? En ting må sies helt klart: MRA har aldri vært og kommer aldri til å bli noen blandingsreligion, noen synkretisme. Det er en basis for samarbeid mellom mennesker fra forskjellige religioner. Tror dere dette er et viktig spørsmål i verden i dag? Vår venn fra Libanon har svart.

Uttrykt i kirkelig språkdrakt: MRA kom til å stå fram som en mulighet til diakoni på det moralske plan. I en verden i oppløsning, i opprør og med diktatur av forskjellige farger, er MRA et forsøk på å støtte og gi inspirasjon til mennesker i å ta ansvar for sitt liv og for sin plass i fellesskapet og i forhold til det samfunnet de er satt i. La meg si som luthersk teolog: Vi har ingen vanskeligheter i å se at det er en Guds lov som gjelder for alle mennesker uansett hva de tror på, uansett hvilken religion de står for.

Jeg hørte Frank Buchman si en gang: Moralsk Opprustning er ingen kirke, men det er en inngangsport til kirken. Dermed er det sagt at dette er ikke noe kirkesamfunn. Men vi kan jo ikke stanse med det, og vi vet at både Frank Buchman selv og vi andre oss imellom, vi har fått troen på at i dette arbeidsfellesskapet skal vi komme fram til en erfaring av Kristi kors som går dypt ned i vår personlighet og som gjør oss til mer brukbare redskaper for den enorme oppgaven foran oss.

Friedeman Kohler, student fra Berlin:

Selv om jeg er en meget pliktoppfyllende student tok jeg en uke fri fra studiene for å være med på jubileet her i Oslo. Jeg gjorde det for å takke alle de norske som kom til fiendelandet Tyskland like etter krigen og tilbrakte flere år av sitt liv i arbeidet for forsoning og gjenoppbygging av demokratiet der.

Da nasjonalsosialismen ble knust i 1945, var mine foreldre ennå barn. Da Tyskland og Europa ble delt med Berlinmuren, var jeg nettopp født. Derfor kunne jeg lett si at jeg ikke vil ha noe med Tysklands grufulle fortid å gjøre. Men ennå idag lider mange på grunn av det Tyskland har gjort. Derfor må også jeg ta ansvar for dette.

Vi tyskere har hatt tendens til å se ned på andre folkegrupper som polakker og russere. Samtidig kjenner vi dem så lite. Jeg studerer østeuropeisk historie og russisk fordi jeg vil gjøre noe for å lege sårene fra fortiden, for at vi skal kunne leve bedre sammen i fremtiden.

A.R.K. Mackenzie, tidligere britisk ambassadør i Tunis, mangeårig britisk representant ved FNs økonomiske og sosiale råd og i det siste tilknyttet Brandt-kommisjonen, som arbeider for utjevning mellom rike og fattige land:

Under OPEC-krisen i 1974 husker dere kanskje at spesialsesjonen i FN i den anledning ble en total fiasko med gjensidige anklager fra partene. Et

nytt møte ble sammenkalt året etter, og folk spurte seg: Blir dette enda værre? Men en morgen kom det visse tanker til meg i en stille stund, om en ny innfallsvinkel til problemet. Jeg lanserte dem under det første møtet i forberedelseskomiteen. Da jeg var ferdig, var det helt stille, en sjeldenhet i FN. Men fra den dagen begynte atmosfæren å forandre seg, og de senere sesjonene ble helt annerledes. Til og med den amerikanske ambassadøren sa: "Systemet fungerer likevel." Den jugoslaviske delegaten takket britene offentlig for at de hadde brakt en ny ånd inn i forhandlingene. Og den hollandske delegaten sa: "Denne gangen snakket vi med hverandre i stedet for til hverandre."

Nylig i Brandt-kommisjonen fant jeg det samme. Uten visse Gud-inspirerte ideer som medvirket til å bygge bro i et motsetningsforhold mellom to berømte politikere i kommisjonen, ville det ikke blitt noen Brandt-rapport.

Professor Anton Skulberg, leder av Norsk institutt for næringsmiddelforskning på Ås, tidligere kirke- og undervisningsminister:

Gjennom presse, kringkasting og fjernsyn er det først og fremst det negative som er nyheten. Psykiske effekter som angst for fremtiden, pessimisme, og kanskje dårlig samvittighet fordi vi tror at vi ikke kan gjøre fra eller til, er virkninger vi ikke kan se bort fra.

Kampen mot pessimisme og angst må foregå på mange plan. Viktigst er kampen i vårt eget nærmiljø. Jeg er som de fleste andre redd for atombomben. Men min achilleshæl har vært angst og ærgjerrighet på vegne av mine barn. Jeg oppdaget hvor lett det er å komme inn i en vond sirkel med et underliggende moment av frykt. Det begynte med oppmuntring, fortsatte med mas og press, og endte med kontroll. I virkeligheten ble jeg en kilde til problemer i stedet for en kilde til samarbeid og tillit. Hovedproblemet var min egen frykt, og jeg forsto at det var jeg som måtte forandres.

Vi må se ideer, mennesker og strukturer i sammenheng. En av årets Nobelprisvinnere har sagt at skreller vi materien som en løk, vil vi når det innerste laget er fjernet, stå igjen med ideen som den virkelige kjerne. Dette gjør utfordringen til å omsette riktige ideer i praksis ennå større. Vårt menneskeverd er avhengig av at vi tar kampen opp mot det negative, mot angst og apati, og at vi gjør det før det er for sent.

VERDENSKONFERANSE MED HÅP

Caux 1984

Ca. 2000 mennesker fra alle kontinenter deltok i sommerens konferanser i Caux, som pågikk fra 7. juli til 2. september.

* Over 100 fra elleve afrikanske land kom til en Afrika-samling. Av betydning var enheten som ble bygget mellom engelsk- og fransktalende afrikanere, ikke minst mellom naboene Nigeria og Kamerun, som var representert med ca. 30 fra hvert land. Løfterik var også den voksende samhörighet og forpliktelse hos dem som har båret en rekke av disse Afrika-konferansene. De besluttet seg til å møtes igjen i Zimbabwe for å planlegge videre.

* Forholdet til Øst-Europa sto i fokus under åpningssmøtene, ikke minst takket være en ledende katolsk deltaker som kjenner den kommunistiske verden fra Peking til Øst-Berlin. En gruppe unge MRA-folk fra Vest-Europa ble senere på sommeren innbudt til å tilbringe ti dager med ungdom i et øst-europeisk land.

* Sør-, Mellom- og Nord-Amerika møttes i Caux. Blant dem som kom var Costa Ricas president med fem av landets regjering. En av deltakerne står bak en rundebordskonferanse i MRA-regi som finner sted i El Salvador denne måneden. Blant de 75 deltakerne fra Nord-Amerika, var fem svarte og fem hvite kvinner fra Richmond, Virginia, som nettopp hadde besøkt Zimbabwe, hvor de var kvinneforbundets gjester. Gruppens leder, en svart lærer, fortalte hvordan hennes ansvarsfølelse for Afrika hadde våknet i Caux året før.

● Ett av sommerens mest fargerike innslag var familiekonferansen. Blant deltakerne var en afrikansk lege og hans ti barn, en oldemor fra Sri Lanka og seks ungdomsskoleelever fra Osaka, Japan. 40 unge fra Norden ga en forestilling av revyen de arbeider på.

* Samlingen av næringslivets folk sto under overskriften "Kreativitet som kriseløsning?" Deltakernes mangfold var slående, fra to ledere av elektrikerforbundet i New York til 32 representanter for bygningsindustrien på Sørlandet. Fra 40 japanske industri- og fagforeningsfolk til eieren av en teplantasje i Argentina.

* Et nytt innslag var et møte for personell i helsevesenet. Lege Viveka Johnson fra Tromsø beretter:

Mange sider ved dagens helsesituasjon og forskning både i i-land og u-land ble belyst av foredragsholdere fra flere land. Professor Has-

Kjære leser !

Dette dobbeltnummeret blir siste utgave av "Ny Verden" i 1984.

Vi tillater oss å sende med en postgiro-blankett. Redaksjonen er klar over at noen har fått bladet tilsendt uten å ha bedt om det, og ingen bør føle seg forpliktet til å bidra. Andre har ydet sin skjerv allerede.

Til dem som benytter blanketten og hjelper oss å bære bladets utgifter, sier vi på forhånd hjertelig takk.

Vennlig hilsen,
redaksjonen

san Hathout, Egypt, som er gynekolog og fødselslege, betonet menneskelivets integritet. Menneskeverdet holder på å bli underordnet forskning og sosial tilpasning.

"Like lite som andre mennesker har forskeren noen utdannelse i å ta beslutninger av moralsk art. Det gjelder konkrete spørsmål som: Kan jeg forske på et menneskelig embryo som er blitt til overs etter kunstig befruktning, eller på et abortert foster?" Få land har fått lovgivning på disse områdene. Flere på konferansen i Caux etterlyste en internasjonal etisk kode og en lovgivning godkjent av ansvarlige ledere for nasjoner. Mest av alt trengs det helsearbeidere med en personlig forpliktelse til en slik etisk kode og til å søke Guds visdom i den enkelte konkrete situasjon.

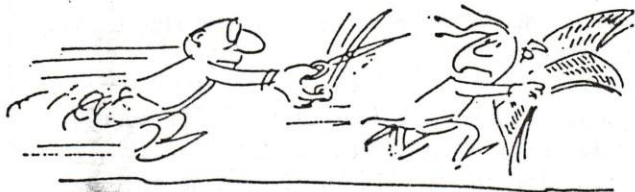
Andre temaer var frykt, stress og konflikt som årsaker til helseskader. Konferansen fikk presentert oppsiktsvekkende resultater innen forebyggende medisin. Blant annet har en innsett at en ny målsetting, følelse av mening med livet, selvspekt og moralsk disiplin kan forandre sykdomsbildet.

NYTTÅRSKONFERANSER

På Valdres folkehøyskole i Leira finner det sted en nyttårsleir for ungdom, fra 28. desember til 3. januar. Påmeldelser ved MRAs kontor i Oslo, Boks 3018 Elisenberg, 0207 Oslo 2. Tlf. 02.44 64 78.

I Caux blir det konferanse fra 27. desember til 3. januar. Alle er velkomne.

klippet



Paradoksalt nok kan velferdssamfunnet endre holdninger og dermed slå mot dem som bygde dette samfunnet. Ikke fordi en vender seg mot velferdssamfunnet, men fordi menneskers higen etter enda mer materiell velstand for seg selv bryter ned velferdssamfunnets ramme, solidariteten. . .

Dersom det er så, endrer vi svært lite ved å flytte på noen tall innenfor den totale samfunnsøkonomien vår, hvor velment og nødvendig dette er. Det dreier seg om menneskelige holdninger. . . Arbeiderbevegelsen kan stå overfor større oppgaver nasjonalt og internasjonalt enn den noen gang har gjort.

Odvar Nordli, Arbeiderbladet 10.11.84

- Hvilke sjanser er det for at den type vold (en opptrappet fase) oppstår?

- Det er en slags unngåelighet forbundet med visse situasjoner. Du kommer til et punkt hvor drivkraften i tingene ikke kan stanses. Men man må være det som er blitt kalt "en håpets fange". Ingenting syntes vel mer håpløst enn Langfredag - og likevel: Påsken ble virkelighet.

- Mener du at det kreves et mirakel for å unngå væpnet kamp?

- På en måte. Men vi har flere mirakler allerede i Sør-Afrika. Ett av dem er at svarte fremdeles vil snakke med hvite. . . Det var ydmykende å møte disse menneskene (varte afrikanere i Magopa) hvis jord var tatt fra dem, som hadde eiet den i 70 år, hadde kjøpt den, og likevel var totalt fri fra bitterhet og hat. Det skal et aldri så lite mirakel til for de hvite å innse at så lenge svarte ikke er fri, blir ikke de hvite fri. De prøver så hardt å forsvare sine spesial-friheter at de får liten tid til å glede seg over dem.

Biskop Desmond Tutu, Newsweek, 23.1.84

Boka "Victor Sparre" er blitt et flott praktverk. Det er mange fine fargereproduksjoner og en del i svart/hvitt. Den gir et meget sympatisk bilde av Spares kunstneriske og moralske kamp. Hans forhold til MRA, hans inderlige engasjement for dissenterne i østblokken og hans deltakelse i kulturdebatten her hjemme avtvinger respekt. Å være uenig med ham er greitt nok, men den uro og motstand Victor Sparre representerer er viktig fordi den krever at også motstanderne artikulere seg. - Hvis da ikke motstanden i blind maktbrynde gjør som NRK i 1960: sensuerer vekker det som ikke passet det monopolittiske norske kulturlivs oppfatning av egen fortreffelighet, Å sette sammen ordene moralsk og opprustning ble sett på som umoralsk, utilbørlig propaganda...

Å lese Stubberuds utløgning av det som den gang skjedd er mildt sagt sjokkerende og tankevekkende. Hele historien er såpass fantastisk at den forsvarer å bli grundig presentert og referert idag - et kvart århundre etterpå.

Stig Andersen, om Tore Stubberud: Victor Sparre (Aventura Forlag), Arbeiderbladet 19.11.84

De siste hundre år er man kommet til at kunstneren kan klare seg uten åndelighet, skapelsesprosessen er blitt instinktiv. Følgelig er han heller ikke moralsk ansvarlig for bruken av sin kunstneriske begavelse...

Menneskeheten har sluttet å tro på seg selv og sin fremtid. Når jeg tenker på nåtidsmennesket, ser jeg for meg en korsanger som åpner og lukker munnen i takt med sangens rytme, men ikke får frem en tone. Ingen tror lenger på betydningen av de personlige handlinger, mens jeg hevder at meningen med livet ligger i å overvinne seg selv åndelig, utvikles og forandres til noe annet en hva vi var ved fødselen.

Den russiske filmdikteren Andrej Tarkovskij, Aftenposten 6.10.84.

NY VERDEN vil fremme en kristen revolusjon, som forandrer både menneskers holdninger og samfunnsforholdene, bygget på absolutte moralnormer og Guds ledelse.

Utgiver: Moralsk Opprustning, Postboks 3018 - Elisenberg, 0207 Oslo 2.

Tlf. 44 64 78. Postgiro 5 12 57 94. Bankgiro 6030.05.08831.

Ansvarlig: Jens J. Wilhelmsen.